

Lluís Bassets

Conviure no és sotmetre's

El País, 30 desembre 2018.

El problema no és saber si Catalunya està dividida o fracturada, sinó si volem que ho estigui en el futur.

La qüestió central no és saber si Catalunya està o no dividida. I si fos el cas que ho estigués, si ho està en dues, en tres o en dues-centes parts. Tampoc hi ha cap mena de necessitat peremptòria de saber amb precisió si la paraula exacta per descriure el que passa és 'fractura' o 'divisió', o fins i tot si es pot dir pròpiament que som a punt d'un enfrontament civil. Ni tan sols té cap interès especial escatir si l'origen s'ha de buscar en les actituds i les accions dels uns o en les dels altres o en els greuges imperdonables infringits per uns sobre els altres o en els dels altres sobre els uns. No és que es tracti de qüestions menors que calgui menystenir o oblidar, però en tot cas el seu valor pràctic és relatiu o fins i tot nul si del que es tracta és de resoldre els problemes i de superar les dificultats. Aquestes qüestions només són de debò rellevants si del que es tracta és d'evitar que es resolguin.

El fet que hi hagi un grup important de dirigents polítics a la presó preventiva, per posar un cas, no pot ser mai un detall menor; i menys quan dura el que ja dura i quan ja no hi ha motiu real de cap mena que la justifiqui. Tampoc seran una qüestió marginal els judicis i encara menys les sentències, poma de la discòrdia de parers molts contraposats. Una part de la població considera que els actes polítics amb valor jurídic efectuats pel Parlament de Catalunya i pel Consell Executiu, dirigits a exercir el dret a l'autodeterminació autoatorgat i a proclamar i fer efectiva una república catalana separada, formen part de l'exercici de les llibertats polítiques dels ciutadans amb posicions independentistes i dels seus representants democràtics. Aquesta és una opinió que contrasta amb la d'una altra part, que considera aquests actes altament sospitosos i legalment punibles, donat que van constituir un intent expressament proclamat de deixar sense vigència la Constitució espanyola en una part del territori i, en conseqüència, de desposseir els seus habitants dels seus drets com a ciutadans, sense cap mena de garantia ni possibilitat legal de recurs, que no fos als mateixos òrgans constitucionals (com així va ser el cas).

Aquesta diferència entre els qui se senten ofesos perquè reclamen la impunitat i els qui s'hi sentin perquè temen que els presumibles delictes quedin impunes es tradueix en la polarització al voltant dels presos, convertits en un instrument polític per contraposar els uns amb els altres i per tant, dividir-los, fracturar-los o enfrontar-los, que cadascú triï la paraula o en busqui una de diferent més o menys ofensiva, al seu gust. Com es fàcil de comprovar, sembla que hi ha un punt en comú entre les dues bandes més ofeses. Tots creuen que han estat vulnerats determinats drets i llibertats polítiques. Els independentistes consideren que és l'Estat espanyol el vulnerador, en impedir l'exercici d'un dret col·lectiu, el d'autodeterminació, fins el punt de limitar les llibertats individuals dels dirigents que van intentar exercir-lo. Els antiindependentistes, en canvi, creuen precisament que va ser el Govern de Puigdemont el qui va vulnerar, com a mínim en grau de temptativa, els drets polítics individuals dels ciutadans, inclòs el dret a la representació, en utilitzar les institucions d'autogovern catalanes contra les regles mateixes que regulen el funcionament de les institucions.

Per als uns, qui no es solidaritza amb els presos, a més de no tenir ànima, no te consciència democràtica i pertany, encara que no ho vulgui saber, a l'extrema dreta franquista (sense comptar ja amb el sobreentès que se'l considera un mal català o, ras i curt, un no català). Per als altres, qui se'n solidaritzi és còmplice d'uns colpistes, com a mínim en grau de presumpció, que volen forçar el Govern espanyol a destruir la divisió de poders i la independència del poder judicial i a convertir la Constitució en una ruïna inservible.

Ja es veu ben clar on mena aquest camí. La discussió sobre si hi ha o no divisió divideix ella mateixa i porta més divisió i més polarització. Caldria doncs agafar aquest fil intractable per l'altra punta. No es tracta de saber com ens trobem sinó de saber com ens volem trobar; no de descriure on som sinó on volem anar com a societat; no de saber si estem dividits sinó de saber si volem estar-ho. I si no es tracta d'això, aleshores caldrà reconèixer que la divisió és volguda i interessada, fins i tot camuflant-la o maquillant-la.

Els nostres dirigents polítics, davant d'aquesta confusa situació han de respondre a una pregunta, i aquesta no és saber si la convivència s'ha trencat ja a Catalunya, sinó què estan disposats a fer a partir d'ara per tal de garantir-la o per evitar que es trenqui en cas que considerin que encara no s'ha trencat. Ja és ben clar el que volen aquells que consideren que la convivència no és un problema i que en tot cas és secundària respecte a les qüestions que divideixen els catalans, com la idea que es fan uns i altres de la democràcia i de la justícia. Per molt que ho acompanyin de paraules mel·líflues i melindroses i d'entonacions montserratines, no volen la convivència sinó la divisió, la fractura i al final la confrontació civil. I això no és cosa d'una sola part: ara mateix tenim dos extrems que creuen que conviure és rendir-se i sotmetre's. Tal com ha dit molt encertadament el diputat Carles Campuzano, cal recuperar la centralitat política.